

Brusel 6. dubna 2022
(OR. en, fr)

7936/22

EDUC 125
RECH 175
SOC 215
DIGIT 77
ENV 323
EMPL 132

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	6985/22
Předmět:	Závěry Rady o evropské strategii o posílení postavení vysokoškolských institucí pro budoucnost Evropy

Delegace naleznou v příloze výše uvedené závěry Rady ve znění schváleném Radou pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport na zasedání konaném ve dnech 4. a 5. dubna 2022.

**Závěry Rady o evropské strategii o posílení postavení vysokoškolských institucí pro
budoucnost Evropy**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

připomínajíc politické souvislosti této problematiky, které jsou uvedeny v příloze těchto závěrů;

PŘIPOMÍNÁJÍC, ŽE:

1. vysokoškolské instituce¹ v Evropě se ve významné míře podílejí na tvorbě, šíření a certifikaci znalostí. Jsou nezastupitelné při vytváření Evropského prostoru vzdělávání i nového Evropského výzkumného prostoru, a to v součinnosti s Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání. Vysokoškolské instituce plní klíčovou úlohu při dosahování cíle stanoveného v usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030), a sice že do roku 2030 by podíl osob ve věku 25 až 34 let s dosaženým terciárním vzděláním měl činit alespoň 45 %.
2. V nadcházejících letech dojde k výraznějšímu nárůstu počtu studentů zapsaných ve vysokoškolských institucích, což je základní celosvětový trend posledních desetiletí. Očekává se, že do roku 2030 dosáhne v zemích OECD a G20 počet osob ve věku 25 až 34 let s terciárním vzděláním hodnoty 300 milionů².

¹ Pro účely těchto závěrů se výraz „vysokoškolské instituce“ používá jako odkaz na celé odvětví, které představuje komplexní oblast terciárního vzdělávání, zahrnuje tedy všechny typy institucí vysokoškolského vzdělávání, v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo postupy zahrnuje mimo jiné výzkumné univerzity, vysoké školy, univerzity aplikovaných věd, instituce vyššího odborného vzdělávání a přípravy a umělecké vysokoškolské instituce.

² OECD (2020), *Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences* (Financování vysokoškolského vzdělávání: výzvy, rozhodnutí a důsledky), Higher Education, OECD Publishing, Paříž.

3. Na budoucí rozvoj vysokoškolských institucí v Evropě bude mít vliv řada příležitostí i výzev. Světové demografické trendy a globalizace budou výzvou pro postavení Evropy jakožto předního centra tvorby znalostí. Globální oteplování a zhoršování stavu životního prostředí, zrychlení technologických změn a rostoucí soupeření o digitální technologie již ovlivňují strategie vysokoškolských institucí a jejich postavení v Evropě i v globálním kontextu. Dostupnost rozsáhlého rezervoáru talentů disponujících vynikajícím vzděláním a odbornou přípravou bude mít stále větší význam pro to, aby si Evropa udržela a zajistila postavení světového lídra v kontextu zvýšené globální konkurence.
4. Zatímco rostoucí poptávka po vysoce kvalitním a inkluzivním vzdělávání a excelentním výzkumu a inovacích v rozvíjejících se zemích posiluje vytváření globálních sítí, objevují se nové hrozby pro základní hodnoty a zásady, které se evropské demokracie snaží prosazovat. Na evropské a celosvětové úrovni povedou rostoucí nerovnosti a výzvy spojené se stárnutím společností k přeměně trhu práce a prohloubení potřeby začlenění a dosažení vysokoškolského vzdělání, což bude znamenat nová očekávání v oblasti celoživotního učení.
5. Hospodářské oživení po pandemii a rychlý vývoj znalostí, dovedností a kompetencí souvisejících s digitální a ekologickou transformací si vyžádají, aby vysokoškolské instituce zvážily další rozvoj své infrastruktury, zaváděly nové pedagogické nástroje, umožňovaly pružné a krátkodobé získávání zkušeností během vzdělávání, připravovaly účastníky vzdělávání na neustále se měnící prostředí společnosti a trhu práce a výzkumným pracovníkům umožnily spolupracovat při hledání inovativních řešení současných globálních výzev.

6. Dosažení inkluze a excelence vyžaduje značné všeobecné investice do odvětví vysokoškolského vzdělávání v EU, a to s ohledem na současné průměrné výdaje na terciární vzdělávání v EU i vzhledem k rostoucímu počtu studentů a účastníků vzdělávání, jakož i k výzvám, jimž vysokoškolské instituce čelí.
7. Jedinečné postavení vysokoškolského vzdělávání, jež se podílí na prolínajících se úkolech oblastí vzdělávání, výzkumu, inovací a služeb pro společnost, je příležitostí, již je třeba využít k maximalizaci potenciálu součinnosti mezi těmito čtyřmi oblastmi.
8. Využívání této součinnosti má klíčový význam pro plnění cílů udržitelného rozvoje OSN. Bude třeba podporovat partnerství mnoha zúčastněných stran a spolupráci s vysokoškolskými institucemi a mezi těmito institucemi navzájem.
9. V usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030) se v této souvislosti vyzývá k vypracování „*agendy pro transformaci vysokoškolského vzdělávání se zaměřením na inkluzi, inovace, konektivitu, digitální a ekologickou připravenost a mezinárodní konkurenceschopnost, jakož i základní akademické hodnoty a vysoké etické zásady i na zaměstnanost a zaměstnatelnost*“.

12. Ve svých závěrech nazvaných „Prohloubení Evropského výzkumného prostoru: nabídnout výzkumným pracovníkům atraktivní a udržitelné profesní dráhy a pracovní podmínky a zajistit, aby se mobilita v oblasti výzkumu stala realitou“ Rada vyzvala Komisi, aby *„podpořila členské státy při koncipování politických opatření pro hladký a ambiciózní průběh nadnárodní spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi v Evropě, zejména v oblasti často propojených akademických a výzkumných kariér, jež podporují inkluzivnost, podněcují excelenci a posilují mezinárodní konkurenceschopnost evropského odvětví vysokoškolského vzdělávání, čímž zvyšují jeho atraktivitu pro evropské i mimoevropské talenty“*. Rovněž souhlasila s tím, že aliance Evropských univerzit a jejich partnerství s místními ekosystémy představují *„vhodné platformy pro testování možných modelů rozvíjejících interoperabilitu výzkumných kariér a pro zkoumání možností společných náborových programů, systémů pro vzdělávání a profesní rozvoj zohledňujících aspekty výzkumu i učení, jakož i pro testování nových systémů odměňování a hodnocení, mimo jiné i v případě výuky vycházející z výzkumu“*,

DOMNÍVÁ SE, ŽE:

13. pokud bude možné na evropské úrovni účinně vyřešit uvedené výzvy, dále se posílí, prohloubí a zjednoduší nadnárodní spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi v celé Evropě. V této souvislosti Komise předložila ambiciózní Evropskou strategii pro univerzity, jejímž cílem je posílit postavení těchto institucí a podpořit je při plnění všech jejich úkolů s cílem zintenzivnit jejich spolupráci a využít jejich silných stránek s ohledem na zásadní význam jejich příspěvku k reakci Evropy na budoucí výzvy. Mělo by dojít k prohloubení různých druhů stávající spolupráce a její výsledky a související osvědčené postupy by měly být sdíleny s cílem inspirovat celé odvětví vysokoškolského vzdělávání v Evropě, při současném respektování pravomocí členských států, akademické svobody a institucionální autonomie vysokoškolských institucí.

14. V rámci společného úsilí na institucionální, vnitrostátní a evropské úrovni je proto třeba dosáhnout čtyř stejně důležitých klíčových cílů, jimiž je:

- posílení evropského rozměru vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovací, jakož i součinnosti mezi nimi;
- podpora globální úlohy a vedoucího postavení Evropy;
- podpora evropského oživení a reakce na digitální a ekologickou transformaci;
- posílení pocitu evropské sounáležitosti na základě společných hodnot,

VYZÝVÁ KOMISI A ČLENSKÉ STÁTY, ABY V SOULADU SE SVÝMI PŘÍSLUŠNÝMI PRAVOMOCEMI A S NÁLEŽITÝM OHLEDEM NA ZÁSADU SUBSIDIARITY SPOLUPRACOVALY S VYSOKOŠKOLSKÝMI INSTITUCEMI A ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI S CÍLEM DOSÁHNOUT TĚCHTO KLÍČOVÝCH CÍLŮ:

Posílení evropského rozměru vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovací, jakož i součinnosti mezi nimi

15. Užší nadnárodní spolupráce přispívá k vytváření Evropského prostoru vzdělávání a nového Evropského výzkumného prostoru a jejich plné součinnosti, a to prostřednictvím posílení vysokoškolských institucí a zvýšením kvality vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovací v Evropě jako celku. Prostřednictvím nových rozměrů, formátů a příležitostí k mobilitě v různých oborech, odvětvích i zemích spolu s přitažlivými a udržitelnými profesními drahami v akademické sféře a v oblasti výzkumu i s otevřeným vzděláváním a otevřenou vědou jim umožňuje, aby lépe zvládaly společenské výzvy a předávaly studentům, účastníkům celoživotního učení a výzkumným pracovníkům správné znalosti, dovednosti a kompetence pro jejich budoucí profesní a osobní rozvoj. Zvláštní pozornost je třeba věnovat studentům a mladým výzkumným pracovníkům, u nichž pandemie výrazně ovlivnila jejich studium a profesní dráhu, jakož i studentům a mladým výzkumným pracovníkům z venkovských a odlehlých oblastí, jako jsou nejvzdálenější regiony.

16. Aliance vysokoškolských institucí, jako jsou „Evropské univerzity“, názorně dokládají možnosti rozsáhlé a dlouhodobé institucionální spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Takové aliance mají potenciál vytvářet skutečnou evropskou přidanou hodnotu dosažením „kritického množství“ v evropském měřítku prostřednictvím dlouhodobého závazku všech zapojených stran. Usnadňují volný pohyb po Evropě pro účely studia, práce a výzkumu na základě společných zájmů. Díky vysoké míře integrace, transparentnosti a otevřenosti mohou mít v rámci Evropy i pro Evropu transformační dopad. Tento transformační dopad bude posílen na základě koordinace a doplňkovosti s dalšími evropskými, vnitrostátními, regionálními, místními a případně mezinárodními iniciativami a sítěmi.
17. K plnému využití přidané hodnoty aliancí vysokoškolských institucí, jako jsou „Evropské univerzity“, je třeba další podpora na evropské a případně vnitrostátní úrovni prostřednictvím postupného přístupu. Tyto aliance by jakožto katalyzátory institucionální transformace případně měly být podporovány při rozvoji silného výzkumného a inovačního rozměru a při provádění společných inovativních vzdělávacích programů na všech úrovních a v rámci přístupu zaměřeného na studenty, který je založen na výzkumu a inovacích, a mohly by případně udělovat společné diplomy na základě evropských kritérií vytvářených společně s členskými státy a příslušnými zúčastněnými stranami a v souladu s nástroji boloňského procesu. V oblasti zlepšení řízení lidských zdrojů by tyto aliance měly být ve vhodných případech rovněž podporovány případným společným nábořem akademických a výzkumných pracovníků, podporou rozvoje přitažlivých a udržitelných profesních drah a prostřednictvím společného využívání zdrojů a struktur, například laboratoří a platforem.

18. Vysokoškolské instituce by měly být vybízeny k tomu, aby nadále podporovaly všechny typy mobility studentů, zaměstnanců a výzkumných pracovníků, což přispívá k akademickému úspěchu a osobním úspěchům tím, že všem studentům, zaměstnancům a výzkumným pracovníkům umožní získat mezinárodní a mezikulturní kompetence prostřednictvím internacionalizace vzdělávacích programů nebo účasti v inovativních mezinárodních prostředích ve svých domovských institucích, přičemž se plně uznává hodnota prezenčního učení a fyzické mobility, jakož i potřeba vyvážené mobility výzkumných pracovníků.
19. V tomto ohledu sehrává podpůrnou úlohu Evropský rok mládeže. Je vhodné připomenout cíl, podle něhož by nejméně 20 % absolventů v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání mělo absolvovat studium nebo odbornou přípravu v zahraničí, jak bylo opětovně potvrzeno v ministerském komuniké z Říma ze dne 19. listopadu 2020, a podporu, která má být poskytnuta iniciativě „Evropské univerzity“ k plnění ambiciózního cíle dosáhnout 50 % mobilních studentů, jak se uvádí v závěrech Rady o iniciativě „Evropské univerzity“ – Propojení vysokoškolského vzdělávání, výzkumu, inovací a společnosti: příprava podmínek pro nový rozměr evropského vysokoškolského vzdělávání.
20. K dosažení těchto cílů by členské státy a Komise ve spolupráci s vysokoškolskými institucemi měly rovněž usilovat o zjednodušení administrativních postupů pro instituce, mimo jiné i dalším rozšířením provádění iniciativy „Evropská studentská karta“ a dalším prováděním automatického vzájemného uznávání akademických kvalifikací a období studia v zahraničí, a to ve spolupráci s národními informačními středisky pro akademické uznávání (NARIC). Vysokoškolské instituce by měly být vybízeny k tomu, aby v plné míře využívaly digitální nástroje pro mobilitu a uznávání, podporovaly mnohojazyčnost, mezikulturní vztahy a začleňování studentů s omezenými příležitostmi do svých kampusů a zahrnuly mobilitu do svých vzdělávacích programů.

Podpora globální úlohy a vedoucího postavení Evropy

21. Internacionalizace vysokoškolského vzdělávání a výzkumu má pro Evropu strategický geopolitický význam, jak je uvedeno ve společném sdělení nazvaném Global Gateway („Globální brána“). Globální spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání musí být založena na základních hodnotách a zásadách, jejichž těžištěm je akademická svoboda, institucionální autonomie, otevřené vzdělávání a otevřená věda. Předpokladem mezinárodní spolupráce by měla být zásada vzájemnosti a zásada rovných podmínek. Ve vztazích v oblasti výzkumu a inovací a při jednáních s globálními partnery je třeba se řídit základní zásadou „co nejotevřenější – nepřístupné jen v nezbytné míře“. Vysokoškolské instituce by měly být podporovány prostřednictvím koordinovaného evropského přístupu s cílem prosazovat tyto evropské hodnoty a zásady na celosvětové úrovni, aby bylo dosaženo vyvážené a vzájemně prospěšné spolupráce, která je součástí měkké síly Evropy a její kapacity coby tvůrce globálních norem. Spolupráce se třetími zeměmi v oblasti vysokoškolského vzdělávání a výzkumu musí být založena na společném chápání a sdílení těchto hodnot a zásad prosazovaných na evropské úrovni v souladu s dalšími strategickými zájmy Unie v souladu s konferencí o globálním přístupu.
22. Užší evropská spolupráce může být přínosná pro podporu vysokoškolských institucí a vybavení výzkumných pracovníků, školitelů, studentů a zaměstnanců nezbytnými nástroji k řešení výzev spravedlivé globální spolupráce, jako je nerovnost, zahraniční vměšování a překážky otevřené vědy. Je rovněž nezbytné podporovat informované a nezávislé porozumění protějšků ze třetích zemí. Aby se Evropská unie stala bezpečným útočištěm z hlediska svobody vědeckého výzkumu a demokratických hodnot, měly by být vysokoškolské instituce prostřednictvím evropských a vnitrostátních systémů a při plném respektování zásady excelence podporovány v tom, aby přijímaly studenty, výzkumné a akademické pracovníky, jejichž svoboda je ohrožena.

23. Vysokoškolské instituce by s cílem zvýšit svou konkurenceschopnost na celosvětové úrovni měly být vybízeny k mobilizaci místních nebo regionálních ekosystémů, čímž by podpořily územní soudržnost, a to prostřednictvím silných partnerství s výzkumnými organizacemi, aktéry v oblasti inovací, financujícími subjekty a hospodářskými a sociálními partnery, a současně k posilování úzké spolupráce s místními, regionálními a celostátními orgány. V zájmu podpory rozmanitosti a excelence evropských vysokoškolských institucí na celosvětové úrovni je třeba vyvíjet další úsilí a poskytovat členským státům další podporu na evropské úrovni s cílem prosazovat vnitrostátní politiky, například prostřednictvím iniciativ excelence a regionálních a místních center.
24. Nadnárodní spolupráce mezi evropskými vysokoškolskými institucemi zvyšuje jejich přitažlivost pro mezinárodní studenty, výzkumné pracovníky a globální partnery a zlepšuje kvalitu vzdělávacích nabídek a výzkumného a inovačního potenciálu. Stávající evropské programy, jako jsou Erasmus+, nástroje vnější činnosti Unie a program Horizont Evropa, by měly být využívány v rámci činností zahrnutých do jejich právních základů a měly by být hodnoceny podle příslušných hodnotících kritérií na podporu aliancí vysokoškolských institucí, jako jsou „Evropské univerzity“ a znalostní a inovační společenství, při rozvoji společných činností a strategií internacionalizace v rámci vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovací. To by jim pomohlo prezentovat se na mezinárodní úrovni, budovat síť s klíčovými partnery po celém světě, posílit kapacity partnerů ve třetích zemích a posílit mezinárodní (vnitřní i vnější) mobilitu studentů, výzkumných pracovníků, akademických pracovníků a zaměstnanců. V plné míře by měla být využívána Globální úmluva UNESCO o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání z roku 2019, neboť usnadňuje mezinárodní mobilitu studentů, a tím otevírá potenciál pro internacionalizaci evropského vysokoškolského vzdělávání. Díky společnému evropskému úsilí vůči třetím zemím by bylo rovněž možné prostřednictvím přístupu „tým Evropa“ dále podpořit nabídku evropského vysokoškolského vzdělávání a zapojit se do vzájemně prospěšných činností v oblasti budování kapacit.

Podpora evropského oživení a reakce na digitální a ekologickou transformaci

25. Vysokoškolské instituce by měly být dále podporovány v tom, aby přeměňovaly znalosti na dovednosti, kompetence a inovace. Je možné toho dosáhnout při plném respektování akademické svobody tím, že bude rozvíjena úzká spolupráce s hospodářskými, sociálními a průmyslovými partnery v rámci místních a regionálních výzkumných a inovačních ekosystémů a bude usnadňována meziodvětvová mobilita mezi vysokoškolskými institucemi a dalšími partnery, přičemž se bude vycházet zejména ze strategií pro inteligentní specializaci a Evropského inovačního a technologického institutu (EIT) a znalostních a inovačních společenství. Tato spolupráce by mohla být velmi přínosná i pro místní podniky a malé a střední podniky a mohla by studentům, výzkumným pracovníkům, akademickým pracovníkům, školitelům a zaměstnancům poskytnout příležitost získat v kterékoliv fázi jejich profesní dráhy odbornou přípravu například v oblasti správy duševního vlastnictví, předávání znalostí a podnikání, včetně přístupu k financování. Při jejich kariérním hodnocení je třeba zohledňovat celou škálu akademických činností v rámci akademické obce i mimo ni, a to v rámci všech aspektů úkolů vysokoškolských institucí. Vysokoškolské instituce by rovněž měly zlepšit svou schopnost zapojovat se do svých ekosystémů tím, že do nich budou vnášet nezbytné znalosti, dovednosti a kompetence, a to zejména ve strategických průmyslových odvětvích, a budou podporovat předávání znalostí a technologií a vytváření spin-off společností.
26. Vysokoškolské instituce by mohly být podporovány ve zlepšování vzdělávání zaměřeného na studenty a založeného na výzkumu, jehož cílem je poskytovat studentům aktuální kompetence, dovednosti a znalosti a rozvíjet jejich výzkumné dovednosti a zkušenosti. Studenti by měli být rovněž podporováni v tom, aby pracovali v různých oborech v rámci přístupů založených na výzvách.

27. Vysokoškolské instituce mohou hrát klíčovou úlohu v celoživotním učení a v reakci na transformaci trhu práce tím, že se otevřou všem typům účastníků vzdělávání a podpoří jejich zaměstnatelnost, mimo jiné změnou kvalifikace a prohlubováním dovedností. Za tímto účelem by vysokoškolské instituce měly být podporovány při využívání digitalizace s cílem podnítit inovativní učební a výukové metody a při navrhování a zavádění flexibilních a individuálně uzpůsobených vzdělávacích drah, případně včetně kratších kurzů nebo zkušeností získaných během vzdělávání, které mohou vést k získání mikrocertifikátů, přičemž by se neměly odchylovat od základní zásady programů úplného vysokoškolského vzdělání. V zájmu rozvoje příslušných dovedností, kompetencí, postojů a podnikavosti účastníků vzdělávání by vysokoškolské instituce měly být vybízeny k tomu, aby spolupracovaly se svými ekosystémy, podporovaly pracovní zkušenosti, jako jsou stáže, učňovská příprava a příležitosti k dobrovolnické činnosti, a případně aby dále rozvíjely možnosti podnikání, které studentům umožní věnovat se podnikatelským projektům během studia.
28. Vysokoškolské instituce hrají klíčovou úlohu při podpoře ekologické transformace a plnění cílů udržitelného rozvoje jakožto charakteristického prvku kvality na celosvětové úrovni. V tomto ohledu by vysokoškolské instituce v celé Evropě měly být podporovány při zavádění udržitelných a ekologických přístupů v relevantních případech s využitím celoinstitucionálního přístupu jako součásti svých úkolů, infrastruktur a operací.
29. Vysokoškolské instituce by jakožto aktéři změn v rámci ekologické transformace měly být vybízeny k tomu, aby rozvíjely mezioborové znalosti, dovednosti a kompetence, podporovaly získávání a využívání znalostí o udržitelnosti mezi všemi účastníky vzdělávání a komunitami a začlenily vzdělávání v oblasti udržitelnosti do vzdělávacích programů ve všech příslušných odvětvích. Měly by být vybízeny k tomu, aby zadávaly a prováděly výzkum, který vychází z dosavadních poznatků týkajících se udržitelnosti.

30. Jak se ukázalo během pandemie COVID-19, digitální technologie jsou účinným nástrojem pro transformaci systémů vysokoškolského vzdělávání v Evropě; vysokoškolské instituce zase přispívají k urychlení digitální transformace v Evropě.
31. Je nezbytné poskytnout vysokoškolským institucím vysokou konektivitu a vysoce výkonné digitální infrastruktury a služby, které by měly být v co největší míře interoperabilní a sdílené v celé Evropě, měly by vycházet z evropských norem³ a využívat důvěryhodné technologie v souladu se zvláštními potřebami vysokoškolských institucí, jako jsou bezpečná data.
32. Urychlení digitální transformace Evropy zahrnuje rozvoj digitální a datové gramotnosti studentů, školitelů, zaměstnanců, akademických a výzkumných pracovníků a případně širší veřejnosti. V tomto ohledu hrají vysokoškolské instituce klíčovou úlohu, pokud jde o předávání nových digitálních kompetencí a jejich etických prvků, jako je péče o data, umělá inteligence, vysoce výkonná výpočetní technika a kybernetická bezpečnost, účastníkům vzdělávání, a rovněž pokud jde o provádění výzkumu a inovací.
33. Vysokoškolské instituce by měly plně uznávat úlohu prezenčního učení, měly by však v plné míře využívat digitálních prostředků s cílem zvýšit kvalitu zkušeností získaných během vzdělávání pro studenty, zaměstnance, akademické a výzkumné pracovníky, a rovněž by měly řešit sociální nerovnosti. V zájmu překlenutí digitální propasti by měly být podporovány iniciativy zajišťující rovný přístup k individualizovaným vzdělávacím příležitostem pro všechny, například s využitím virtuální nebo hybridní výuky v případech, kdy jsou účastníci vzdělávání fyzicky vzdáleni. Vysokoškolským institucím by se měla v jejich úsilí o sdílení platform a interoperabilních nástrojů, které umožňují výměnu údajů a zároveň poskytují vysoce kvalitní a uživatelsky vstřícné vzdělávací zdroje, jako jsou online kurzy, poskytovat podpora.

³ Carretero Gomez, S., Vuorikari, R. a Punie, Y., DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2017. (Rámec digitálních kompetencí pro občany s osmi úrovněmi způsobilosti a příklady použití), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2017.

Prohlubování pocitu evropské sounáležitosti na základě společných hodnot

34. Pro prohlubování pocitu evropské sounáležitosti a podporu našeho evropského způsobu života je klíčové prosazovat a chránit evropské demokratické hodnoty, podporovat rozmanitost, inkluzivnost a genderovou rovnost a posilovat kvalitu a relevantnost vysokoškolského vzdělávání pro dovednosti, které obstojí i v budoucnosti. Vysokoškolské instituce jsou autonomní a ústřední zásadou jejich poslání a činností je akademická a vědecká svoboda.
35. Vysokoškolské instituce by měly být podporovány v jejich úsilí o ochranu vzdělávání a vědy před dezinformacemi, podporu otevřené vědy a obranu demokratických hodnot. V tomto ohledu jsou vysokoškolské instituce zárukou demokracie a hlavním fórem pro občanskou vědu, které připravuje studenty na aktivní občanství a zapojení veřejnosti.
36. Vysokoškolské instituce mohou vést veřejnou diskusi se základními a přehlednými informacemi, a to prostřednictvím širšího přístupu k publikacím a údajům z výzkumu a pořádáním veřejných akcí s cílem šířit výsledky výzkumu a diskutovat o nich. Vysokoškolské instituce mohou být klíčovými aktéry v boji proti zkreslenému využívání výzkumu a mohou představovat rozhraní mezi vzděláváním, výzkumem, inovacemi, veřejnými orgány a občanskou společností. Tato úloha by mohla být dále posílena a využívána vysokoškolskými institucemi k systematičtějšimu zapojení všech společenských aktérů, včetně veřejných a soukromých inovátorů, regionálních a místních veřejných orgánů, včetně škol, sdělovacích prostředků, organizací zaměřených na popularizaci vědy a organizací občanské společnosti, jako jsou sdružení spotřebitelů, uživatelů nebo pacientů.

37. Vysokoškolské instituce by měly zajistit, aby se studenti, akademičtí a výzkumní pracovníci a zaměstnanci podíleli na jejich správě jako plnoprávní členové a konstruktivní partneři vysokoškolské komunity. V této souvislosti mohou být studenti zapojeni do rozhodovacích mechanismů, a to i pokud jde o vzdělávací programy, jako aspekt základních akademických hodnot, znak demokracie a kultura dialogu ve vysokoškolských institucích.
38. Vysokoškolské instituce by měly být podporovány a povzbuzovány v jejich úsilí o začlenění a úspěšnost svých studentů, akademických a výzkumných pracovníků a zaměstnanců, jakož i o prosazování rovných příležitostí bez ohledu na pohlaví, rasový nebo etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, sociální a ekonomické zázemí, zdraví, zdravotní postižení, věk, sexuální orientaci, přistěhovalecký původ a zeměpisnou polohu. Za tímto účelem je třeba podporovat vysokoškolské instituce při zajišťování spokojenosti všech a zároveň zachování větší sociální rozmanitosti. V tomto ohledu by vysokoškolské instituce měly být vybízeny k tomu, aby oslovily nedostatečně zastoupené skupiny s cílem zlepšit jejich přístup k vysokoškolskému vzdělávání a pomoci jim dokončit studium, přičemž je třeba náležitě zohlednit studenty a mladé výzkumné pracovníky, u nichž pandemie výrazně ovlivnila jejich studium a profesní dráhu, jakož i studenty a mladé výzkumné pracovníky z venkovských a odlehlých oblastí, jako jsou nejvzdálenější regiony.
39. Vysokoškolské instituce by měly být podporovány a vybízeny k tomu, aby přijaly příslušná opatření ke zlepšení genderové vyváženosti mezi členy studentských a zaměstnaneckých orgánů, a to i v souvislosti s kariérním růstem u akademických pracovníků.
40. Vysokoškolské instituce mohou využívat inovativní výukové nástroje a pedagogické postupy, včetně digitálních nástrojů, s cílem poskytnout přístup k učení zaměřený na studenty bez ohledu na socioekonomické nebo vzdělávací zázemí. V zájmu snížení nerovnosti a podpory osobních úspěchů by vysokoškolské instituce měly být vybízeny k tomu, aby poskytovaly individualizované poradenství a podpůrné služby, zejména nově příchozím, a to s přihlédnutím ke stylu a způsobu učení, jakož i k sociálně-ekonomickému zázemí každého účastníka vzdělávání.

41. KONKRÉTNĚ VYBÍZÍ ČLENSKÉ STÁTY A KOMISI, ABY V SOULADU SE SVÝMI PŘÍSLUŠNÝMI PRAVOMOCEMI A S NÁLEŽITÝM OHLEDEM NA ZÁSADU SUBSIDIARITY PODPOŘILY ALIANCE VYSOKOŠKOLSKÝCH INSTITUCÍ, JAKO JE NAPŘÍKLAD INICIATIVA „EVROPSKÉ UNIVERZITY“:
42. Všechny typy aliancí vysokoškolských institucí by měly být dále podporovány všemi vhodnými a relevantními prostředky s cílem usnadnit činnosti spolupráce založené na vysoké kvalitě, excelenci, dopadu, inkluzivnosti a zeměpisné vyváženosti a identifikovat překážky a nalézt řešení, které by mohly být společné všem aliancím. Konkrétně by na základě přezkumu prvních pilotních aliancí v polovině období měla být dále rozvíjena iniciativa „Evropské univerzity“. To by rovněž umožnilo seskupit činnosti za účelem sdílení osvědčených postupů v oblasti vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovací a služeb pro společnost.
43. V první řadě by aliance vysokoškolských institucí měly být vybízeny k plnému využívání stávajících programů financování, jakož i podpůrných nástrojů na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni s cílem posílit a prohloubit jejich spolupráci.
44. V příslušných případech a v úzké spolupráci s vnitrostátními orgány, aliancemi vysokoškolských institucí a zúčastněnými stranami by měly být podniknuty kroky k překonání překážek bránících hlubší, dlouhodobé a flexibilní nadnárodní spolupráci a k navržení institucionalizovaných nástrojů spolupráce, a to na základě předběžného důkladného posouzení jejich nezbytnosti, přínosů a proveditelnosti. Cílem je poskytnout aliancím na dobrovolném základě prostor pro společné jednání, přijímání společných strategických rozhodnutí, prozkoumání proveditelnosti společného náboru, navrhování společných vzdělávacích programů nebo sdílení zdrojů a lidských, technických, datových, vzdělávacích, výzkumných a inovačních kapacit.

45. Při důrazu na provádění evropského přístupu k zajišťování kvality společných programů by měly být učiněny další kroky k uznání hodnoty inovativních nadnárodních zkušeností získaných během vzdělávání a ke zvýšení viditelnosti, přitažlivosti a dobré pověsti těchto společných programů poskytovaných aliancemi vysokoškolských institucí, a to jak v Evropě, tak i mimo ni. Měla by být prozkoumána společná kritéria, která by mohla vést k případnému zavedení evropské značky pro společné programy. Později by se v souladu se stávajícími nástroji boloňského procesu mohlo na základě těchto společně vytvořených evropských kritérií uvažovat o možnosti na dobrovolném základě koncipovat a vydávat na všech stupních společné diplomy, a to na vnitrostátní, regionální nebo institucionální úrovni. Tento proces by měl probíhat v úzké spolupráci s vnitrostátními orgány, aliancemi vysokoškolských institucí a zúčastněnými stranami.
46. Výsledky předběžných průzkumů uvedených v bodech 43 a 44 by byly v každém kroku oznámeny Radě k dalšímu rozhodnutí.
47. Na vnitrostátní úrovni by měly být umožněny účinné a efektivní procesy zajišťování kvality s cílem usnadnit evropský přístup k zajišťování kvality u společných programů v souladu s Evropskými standardy a směrnicemi pro zajištění kvality v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, přičemž je třeba zohlednit význam kvality, výzkumu a zaměstnatelnosti.
48. Aby aliance vysokoškolských institucí mohly v dlouhodobém horizontu plnit všechny své úkoly a plně využívat svůj potenciál a aby byly pokryty finanční náklady na nadnárodní spolupráci, měly by být učiněny kroky směrem k udržitelnější, ucelenější a integrovanější perspektivě financování ze strany EU. V tomto ohledu by Komise měla v úzké konzultaci s členskými státy a příslušnými zúčastněnými stranami do roku 2024 otestovat pilotní přístupy pro možná řešení a následně podat Radě zprávu k dalšímu rozhodnutí.

V RÁMCI DALŠÍCH KROKŮ, S NÁLEŽITÝM OHLEDEM NA ZÁSADY
SUBSIDIARITY A INSTITUCIONÁLNÍ AUTONOMIE A V SOULADU
S VNITROSTÁTNÍMI PODMÍNKAMI:

49. VYZÝVÁ Komisi a členské státy, aby podporovaly a chránily základní akademické hodnoty, včetně akademické svobody a integrity, v souladu s ministerským komuniké z Říma z roku 2020 a Bonnskou deklarací o svobodě vědeckého výzkumu.
50. VYZÝVÁ Komisi a členské státy, aby ve spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami společně pokročily v přípravě opatření pro vytváření synergií mezi vysokoškolským vzděláváním, výzkumem a inovacemi v rámci strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a řídicích struktur Evropského výzkumného prostoru. Tyto činnosti by měly prokázat skutečnou přidanou hodnotu na evropské úrovni a usilovat o dosažení výše uvedených klíčových cílů a měly by být prováděny Komisí a na dobrovolném základě členskými státy všemi vhodnými způsoby v závislosti na vnitrostátních podmínkách.
51. VYZÝVÁ Komisi, aby do poloviny roku 2022 předložila Radě pro informaci a pro další rozhodování plán společného navrhování nových nástrojů. V tomto plánu by měly být uvedeny klíčové milníky a zapojené skupiny odborníků. Při provádění klíčových cílů budou zohledněny: opatření stanovená ve sdělení Komise o Evropské strategii pro univerzity; usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030); příslušná opatření stanovená v politickém programu Evropského výzkumného prostoru na období 2022–2024 připojeném k závěrům Rady o řízení Evropského výzkumného prostoru v budoucnosti, jakož i hodnoty a zásady stanovené v doporučení Rady o Paktu pro výzkum a inovace v Evropě.

52. VYZÝVÁ Komisi, členské státy a zúčastněné strany, aby se zapojily do posílené spolupráce za účelem provádění těchto synergií, a to na základě stávajících správních struktur strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a Evropského výzkumného prostoru, v úzké součinnosti s Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání a s využitím osvědčených postupů vysokoškolských institucí. V tomto ohledu by mohla být v případě potřeby a s jasně vymezenými tématy společného zájmu a společným cílem zvažena společná zasedání generálních ředitelů pro vysokoškolské vzdělávání a Výboru pro Evropský výzkumný prostor a inovace (ERAC).
53. VYZÝVÁ Komisi a členské státy, aby usilovaly o dosažení těchto klíčových cílů prostřednictvím úzké spolupráce se zastřešujícími organizacemi na úrovni EU a mezinárodními organizacemi nebo jinými příslušnými organizacemi, které jsou relevantní na úrovni EU a zastupují zúčastněné strany, jako jsou: vysokoškolské instituce, včetně aliancí evropských vysokoškolských institucí, studentská sdružení, agentury pro zajišťování kvality, výzkumné a technologické organizace, podniky s intenzivním výzkumem a inovacemi, včetně malých a středních podniků, jednotliví výzkumní pracovníci a inovátoři, výzkumné infrastruktury, organizace zaměřené na financování výzkumu a inovací a akademie věd. V budoucnosti by se mohla konat pravidelná setkání, jako je Fórum univerzit pro budoucnost Evropy, s cílem projednat provádění strategie a podpořit sdílení osvědčených postupů. Výsledky, ke kterým se dospěje v rámci tohoto fóra, by měly být základem pro další vývoj a práci příslušných pracovních skupin strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a Evropského výzkumného prostoru v součinnosti s Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání.

54. VYZÝVÁ členské státy, aby s podporou Komise využívaly mnohostranné výměny s cílem podpořit sdílení osvědčených postupů a vzájemné učení z jiných členských států.
55. BERE NA VĚDOMÍ záměr Komise racionalizovat nástroje pro monitorování vysokoškolského vzdělávání. Mohl by se tím zvýšit jejich potenciál a relevantnost pro tvůrce politik, vysokoškolské instituce, studenty a výzkumné pracovníky, aniž by se zvýšila administrativní zátěž členských států nebo vysokoškolských institucí, s cílem poskytovat informace o pokroku dosaženém při provádění evropské strategie pro posílení postavení vysokoškolských institucí a pomoci členským státům, které usilují o přípravu opatření, k nimž chtějí přispět na základě spolehlivých důkazů a údajů. Členské státy se mohou do tohoto procesu zapojit dobrovolně. NAVRHUJE, aby další diskuse vycházely z mapovací studie zaměřené na potenciál a právní rámec příslušných monitorovacích nástrojů. ZDŮRAŽŇUJE, že tato činnost by měla být prováděna v součinnosti s procesem koordinace a monitorování politiky Evropského výzkumného prostoru (EVP), včetně srovnávacího přehledu EVP.
56. VYZÝVÁ Komisi, aby členským státům pravidelně předkládala aktuální informace o pokroku při provádění výše uvedených opatření a aby v celkové zprávě Komise o Evropském prostoru vzdělávání v roce 2025 předložila komplexní přehled, který bude rovněž zohledňovat pokrok dosažený při provádění Evropského výzkumného prostoru.

POLITICKÁ VÝCHODISKA

Evropská rada

- Závěry Evropské rady ze dne 14. prosince 2017 (dokument EUCO 19/1/17 REV 1)

Rada Evropské unie

- Doporučení Rady (EU) 2021/2122 ze dne 26. listopadu 2021 o Paktu pro výzkum a inovace v Evropě (Úř. věst. L 431, 2.12.2021, s. 1.)
- Závěry Rady o řízení Evropského výzkumného prostoru v budoucnosti (14308/21, 26. listopadu 2021)
- Závěry Rady o globálním přístupu k výzkumu a inovacím – Evropská strategie mezinárodní spolupráce v měnícím se světě (12301/21, 28. září 2021)
- Závěry Rady o iniciativě „Evropské univerzity“ – Propojení vysokoškolského vzdělávání, výzkumu, inovací a společnosti: příprava podmínek pro nový rozměr evropského vysokoškolského vzdělávání (Úř. věst. C 221, 10.6.2021, s. 14.)
- Závěry Rady o prohloubení Evropského výzkumného prostoru: nabídnout výzkumným pracovníkům atraktivní a udržitelné profesní dráhy a pracovní podmínky a zajistit, aby se mobilita v oblasti výzkumu stala realitou“ (9138/21, 28. května 2021)
- Usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030) (Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1)

- Závěry Rady o novém Evropském výzkumném prostoru (13567/20, 1. prosince 2020)
- Doporučení Rady ze dne 26. listopadu 2018 o podpoře automatického vzájemného uznávání kvalifikací získaných v rámci vysokoškolského vzdělání a vyššího sekundárního vzdělání a odborné přípravy a výsledků z období studia v zahraničí (Úř. věst. C 444, 10.12.2018, s. 1)
- Závěry Rady o směřování k vizi evropského prostoru vzdělávání (Úř. věst. C 195, 7.6.2018, s. 7.)
- Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o podpoře společných hodnot, inkluzivního vzdělávání a evropského rozměru ve výuce (Úř. věst. C 195, 7.6.2018, s. 1)

Evropská komise

- Boj proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací (SWD(2022) 12 final)
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropské strategii pro univerzity (COM(2022) 16 final)
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Globální přístup k výzkumu a inovacím – Evropská strategie mezinárodní spolupráce v měnícím se světě (COM(2021) 252 final/2)
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Nový EVP pro výzkum a inovace (COM(2020) 628 final)

- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025 (COM(2020) 625 final)
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropská agenda dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost (COM(2020) 274 final)

Evropská komise a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

- Společné sdělení Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Global Gateway (JOIN(2021) 30 final)

Prohlášení

- Ministerské komuniké z Říma (19. listopadu 2020)
- Bonnská deklarace o svobodě vědeckého výzkumu (20. října 2020)
